

*О.Й. Шевцова, д-р екон. наук,
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара*

КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ

Сучасний етап існування вітчизняної кредитної системи потребує перегляду критеріїв оцінки діяльності окремих фінансових інститутів і системи в цілому. Насамперед це стосується загального аналізу структури кредитної системи, виявлення й усунення недоліків створення нових видів кредитних установ та оцінки результативності, системи регулювання їх діяльності.

Кредитна система охоплює банківську систему та небанківські фінансово-кредитні інститути. Світова практика має багато прикладів існування та розвитку різних видів кредитних установ.

Якщо розглянути лише один сегмент ринку кредитного продукту – іпотечного кредитування, то побачимо достатній спектр різних варіантів. У Німеччині нині функціонує до 30 іпотечних банків, 10 з яких є державними, а 20 – приватними. Іпотечні операції у Франції виконують спеціалізовані установи, їх понад 30, та іпотечний банк “Креді фонсьє де Франс” – найстаріший іпотечний банк Франції. Вони надають кредити на купівлю землі та квартир. У США іпотечний кредит переважно надають спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи, такі як позико-ощадні асоціації, а також страхові компанії. Водночас існує група державних іпотечних банків. Усі кредитно-фінансові інститути Великої Британії можуть укладати будь-які види угод і надавати клієнтам повний обсяг послуг. У той же час депозитно-позичкова та емісійна функції закріплені за банківським сектором, інвестиційна – за небанківськими інститутами.

Кредитний ринок України представлено лише банківськими установами та сектором кредитних спілок. Важливим завданням на сьогодні є розробка і реалізація конкретних практичних заходів щодо вирішення проблемної ситуації з низькою якістю активів кредитних спілок, котру необхідно розглядати як найбільш необхідну умову зміцнення кредитного кооперативного руху в Україні, повернення до кредитних спілок довіри з боку вкладників, кредиторів, членів кредитної спілки. Одним із перспективних напрямів вирішення цієї проблеми можна вважати сек'ютиризацію активів, котра передбачає створення підрозділу з ризик-менеджменту, запровадження моделей оцінювання кредитних ризиків, перегляд норм резервування при проведенні кредитними спілками активних операцій.

Принциповою відмінністю кредитної спілки від банку є те, що нею виконуються лише дві базові операції грошового ринку: залучення коштів та їхнє розміщення. При цьому статус фінансового посередника зберігається. Банк виконує ще й третю базову операцію – відкриття та обслуговування

поточних рахунків. Якщо хтось із небанківських фінансових посередників хоче проводити ще й розрахунково-касове обслуговування клієнтів, він повинен набути статусу банку у порядку, визначеному чинним законодавством: отримати ліцензію та відповідні дозволи Національного банку України.

Останнім часом визначено посилення регулятивної функції Держфінпослуг стосовно їх діяльності. На сьогоднішній день для кредитних спілок України гострим стало питання забезпечення їх фінансової стабільності, спроможності виконувати власні зобов'язання. Вирішення цієї проблеми безпосередньо пов'язане з питанням вдосконалення регулювання діяльності кредитних спілок.

Досвід інших країн вказує на можливість здійснення кредитних функцій різними кредитними установами. Вимоги до посилення бази капіталізації вітчизняних банків призводять до проблеми реструктуризації банківської системи, вирішенням якої може бути реструктуризація кредитної системи країни.